

Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste eelnõude kohta, mis käsitlevad Ameerika Ühendriikidest pärit teatavate kaupade impordi tollimaksude kohandamist ja Ameerika Ühendriikidest pärit teatavate kaupade impordi tollikvootide avamist ning teatavate kaupade impordi tollimaksude mittekohaldamist

Välisministeerium esitab Vabariigi Valitsuse istungile Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (edaspidi *määrused*) eelnõude COM(2025) 471¹ ja COM(2025) 472² kohta (koos lisadega). Mõlemad määrused tulenevad 2025. aasta augustis Ameerika Ühendriikide (edaspidi *USA*) ja Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) vahel saavutatud kaubanduskokkuleppest. Esimese määruse eesmärk on kaotada tollimaksud kõikidelt USAst pärit tööstuskaupadelt ning pakkuda soodustingimustel turulepääsu teatud mereandidele ja põllumajandustoodetele. Teise määruse eesmärk on sätestada tollimaksude kohaldamata jätmise teatud tüüpi homaaride impordi suhtes ning lisaks tollimaksude kohaldamata jätmise töödeldud homaaride impordi suhtes.

Eesti seisukoha on koostanud Välisministeeriumi väliskaubanduspoliitika ja rahvusvaheliste majandusorganisatsioonide osakonna peadirektor Kenneth Kopamees (kenneth.kopamees@mfa.ee). Protokollilise otsuse eelnõu on koostanud Välisministeeriumi juriidilise osakonna Euroopa Liidu õiguse büroo jurist Margo Roasto (margo.roasto@mfa.ee). Valdonna eest vastutavad asekanstlerid on Välisministeeriumi välismajanduse ja arengukoostööküsimuste asekanstler Mariin Ratnik (mariin.ratnik@mfa.ee) ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna juhataja majanduse ja innovatsiooni asekanstleri ülesannetes Marie Allikmaa (marie.allikmaa@mkm.ee).

I. Sissejuhatus

Euroopa Komisjoni 28. augustil 2025. aastal esitatud määruste eelnõude eesmärk on kaotada tollimaksud kõigilt USAst pärit tööstuskaupadelt ning tagada eelisjuurdepääs teatud mereandidele ja põllumajandustoodetele. EL ja USA jõudsid 2025. aasta 27. juulil poliitilisele kokkuleppele oma kaubandussuhete osas ning 21. augustil 2025 avalikustati ühisavaldus, millega kuulutati välja EL ja USA vastastikuse, õiglase ja tasakaalustatud kaubanduse raamistik. Ühisavaldus on esimene samm protsessis, mille eesmärk on järk-järgult laiendada koostööd uutesse valdkondadesse, parandada turulepääsu ning suurendada kaubandust ja investeringuid. Ühisavalduse tulemusel võtsid mõlemad pooled endale kohustusi.

USA võttis kohustuse muuta ELi suhtes kehtestatud teatud tollimakse vastavalt antud poliitilisele kokkuleppele, määrares ELile kõikehõlmava 15% baastollimaksu. USA rakendab seda kohustust täidesaatva korraldusega (nr 14326) alates 7. augustist 2025. Lisaks kohaldab USA alates 1. septembrist 2025 teatud EList pärit toodetele vaid enamsoodustusrežiimi ehk MFN tollimaksu. MFN (enimsoodustatud riik ehk *Most Favoured Nation*) tollimaks tähendab, et nendele toodetele ei kehtestata täiendavaid või kõrgemaid tollimakse, vaid rakendatakse ainult seda tollimäära, mida USA kohaldab kõigile teistele Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) liikmesriikidele. Nendeks toodeteks on näiteks teatud raskesti kättesaadavad loodusvarad (sh kork), kõigile lennukitele ja lennukiosadele, geneerilistele ravimitele ning

¹ Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS Ameerika Ühendriikidest pärit teatavate kaupade impordi suhtes kohaldatavate tollimaksude kohandamise ja teatavate Ameerika Ühendriikidest pärit kaupade tariifikvootide avamise kohta ning LISA 1.

² Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS tollimaksude kohaldamata jätmise kohta teatavate kaupade impordile ning LISA 2.

nende koostisosadele ja keemilistele lähteainetele. EL ja USA räägivad läbi ka teiste oluliste sektorite ja toodete osas, millele tulevikus kohaldada ainult MFN tollimakse.

Kui seni oli tollivabastus kehtinud umbes 66% USAst pärit tööstuskaupadele (2024. aasta andmetel), siis uue määruse järgi kaotatakse tollimaksud ka ülejäänud 34% tööstuskaupadele. Põllumajandus- ja kalandustoodete puhul nähakse ette eelistatud turulepääsu vaid nendele toodetele, mida ei peeta tundlikeks. See tähendab osalist tollimaksude vähendamist mõne tootegrupi puhul või tariifikvootide kehtestamist. Täpsema nimekirja toodetest leiab määruste lisadest 1 ja 2.

Komisjoni esitatud kaks õiguslikku ettepanekut hõlmavad kõiki kohustusi, mille EL võttis endale ELi ja USA ühisavalduse 1. jaos.

Kavandatud määrused looksid tollimaksude kohaldamata jätmise või vähendamise kaudu ELi ja USA ettevõtjatele täiendavaid kauplemiss võimalusi ning hoiaksid ära kaubandussuhete halvenemise USAGA. Määrused on kooskõlas Euroopa Liidu lepinguga (ELL), milles on sätestatud, et EL peaks aitama kaasa kõigi riikide integreerumist maailmamajandusse, sealhulgas kaubandusega seotud piirangute järkjärgulise kaotamise kaudu³.

Määruste kiire rakendamine, mis tuleneb USA-ga sõlmitud poliitilisest kokkuleppes ja ühisavaldusest, on kasulik nii ELi eksportijatele, importijatele ja ettevõtetele kui ka tarbijatele. Rakendamine on oluline ka selleks, et EL-USA kaubandussuhe püsiks stabiilne ja et nii EL kui USA täidaksid oma lubadusi. Nii säilitavad ELi ettevõtted oma konkurentsivõime USA turul.

II. Määruste eelnõude sisu

Määrused on õigusaktid, millega kaotab EL tollimaksud kõigilt USAst pärit tööstuskaupadelt ning tagab eelisjuurdepääsu teatud mereandidele ja põllumajandustoodetele. Määruse eelnõu COM(2025) 471 koosneb kuuest artiklist ja määruse eelnõu nr COM(2025) 472 viiest artiklist. Määruste eelnõude õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikkel 207 (ühine kaubanduspoliitika).

Määruse eelnõu nr COM(2025) 471:

Artikkel 1 näeb ette käesoleva määruse I lisas (peatükkides I ja II) loetletud, USAst pärit ja ELi imporditavate kaupade tollimaksude kohandamise. Artikkel 1 näeb samuti ette osalise liberaliseerimissüsteemi kehtestamise teatud USAst ELi imporditud kaupadele, mis on loetletud määruse ettepaneku I lisas⁴

Artikkel 2 sätestab, et avatakse tariifikvoodid I lisas (peatükis III⁵) loetletud kaupadele. III peatükk kirjeldab täpsemalt tariifikvoodisüsteemi: seal on määratud konkreetsete kaupade kvoodimäärad ja reeglid nende kvootide haldamiseks.

Artikkel 3 näeb ette artiklis 1 nimetatud tollimaksude kohandamise ja artiklis 2 nimetatud tariifikvootide täieliku või osalise peatamise artiklis 3 sätestatud asjaoludel. Seal täpsustatakse, et peatamine sõltub sellest, kas komisjon võtab vastu rakendusakti.

Artikkel 4 sätestab komitee menetluse, mida tuleb järgida antud tollimaksude kohandamise, osalise liberaliseerimise ja tariifikvootide peatamise puhul.

³ Artikkel 21(2)(c) ELL

⁴ Tööstuskaubad nagu näiteks plast ja plasttooted, erinevad nahad, puit ja puidutooted, keraamikatooted, klaas ja klaastooted, mitmesugused metalltooted, sh raud ja teras.

⁵ Teatud põllumajandustooted nagu teatud juurviljad (mh tomat, kurgid) ja puuviljad (mh ploomid, kirsid), teatud sealihatooted, piimatooted, juustutooted, päHKlid, sojaõli, töötlemata ja töödeldud lõhe jpm.

Artikkel 5 sätestab kauba päritolu kindlaksmääramise eeskirjad.

Artikkel 6 sisaldab üksikasju määruse jõustumise kohta.

Määruse eelnõu nr COM(2025) 472:

Artikkel 1 näeb ette käesoleva määruse ettepaneku lisas (lisa II) loetletud tollimaksude mittekohtaldamise⁶

Artikkel 2 sätestab asjaolud, mille korral komisjon võib peatada või lõpetada nende kaupade suhtes tollimaksude mittekohtaldamise.

Artikkel 3 määrab komitee menetluse, mida tuleb järgida tollimaksude mittekohtaldamise peatamise puhul.

Artikkel 4 sätestab, et ELi imporditud kaupade eest ajavahemikus 1. august 2025 kuni määruse ettepaneku jõustumiseni makstud tollimaksud, mis ületavad määruse ettepanekuga ette nähtud taseme, hüvitatakse taotluse alusel.

Artikkel 5 sisaldab üksikasju määruse jõustumise ja kohtaldamise kohta.

III. Määruste mõjude analüüsi kokkuvõte

Eesti Statistikaameti andmetel oli Eestist USAsse eksporditavate kaupade väärtus 2024. aastal 708 miljonit eurot, mis tegi riigist Eesti 6. kaubanduspartneri. Võrreldes varasema aastaga kasvas eksport Eestist USAsse 41.8%. Eksporti veavad elektriseadmed (35,5%), mehaanilised masinad (8,7%), mineraalkütused (9,67%) ja keemiatooted (9,45%).

USAst imporditavate kaupade väärtus oli 2024. aastal 315 miljonit eurot, mis tegi riigist Eesti 15. kaubanduspartneri. Võrreldes varasema aastaga vähenes import Eestisse 0.13%. Importi veavad elektriseadmed (40%), mehaanilised masinad (11,3%), optika-, mõõte-, täppisinstrumendid (11,6%) ja transpordivahendid (9,1%).

Kaubanduskokkuleppe rakendamine avaldab Eesti riigieelarvele piiratud ja kaudset mõju. Eesti kogub tollimakse peamiselt tööstuskaupadelt, mis sisenevad ELi tolliterritooriumile läbi Eesti piiripunktide. Seetõttu võib USA tööstuskaupade tollide alandamine vähendada otseselt Eesti kaudu imporditavate kaupade tollimaksutulu. Põllumajandustoodete puhul Eesti tavaliselt tollimakse ei kogu, kuna nende import USAst toimub peamiselt teiste ELi liikmesriikide kaudu. Seal täidetakse ka tolliformaalsused ja tasutakse maksud, misjärel jõuavad kaubad ELi siseturu kaudu ka Eestisse. Kokkuvõttes on kokkuleppe mõju Eesti riigieelarvele pigem piiratud: otsesem tööstuskaupade puhul, kaudsem majanduse tervikule ning pea olematu põllumajandustoodete puhul.

Kaotades kõik tollid USA tööstustoodetele, võib eeldada, et mitmete tööstus- ja tootmissektorite impordikulu (masinaosad, elektroonika komponendid jmt) langeb. See võib lühiajaliselt suurendada Eesti tööstuse konkurentsivõimet ja marginaale, sest odavamad impordisendid tähendavad madalamaid tootmiskulusid. Madalamad tollid võivad elavdada kaubavahetust, mis omakorda võib kaudselt kasu tuua Eesti majandusele – näiteks läbi suurema impordimahu, käibemaksu laekumise ning ettevõtluse ja ekspordi kasvamise. Tööstustoodete

⁶ Külmutatud langustid, ka suitsutatud, puhastatud või puhastamata, sh vees või auras keedetud langustid; külmutatud homaarid, sh terved, ka suitsutatud või vees või auras keedetud; külmutatud homaarid, ka suitsutatud, puhastatud või puhastamata, sh vees või auras keedetud (v.a terved homaarid); elus homaarid; kalatooted ja konservid homaarist (v.a ainult suitsutatud; v.a kuumtöödeldud homaariliha homaarivõi, -pasteedi, suppide või kastmete valmistamiseks või kasutamiseks täidisena taignatoodetes).

tollide kaotamine tähendab, et teatud USA tööstuskaupu on edaspidi lihtsam ja odavam ELi tuua. Samas võib see avaldada survet teatud tootjatele, sest suureneb konkurents. Risk on ka see, et sõltuvus USAst võib suureneda. Kuna kaubandussuhted USAga on ettearvamatud, tuleb olla valmis ka tarneahelate muudatusteks.

Põllumajandus- ja kalandustoodete osas on mõju Eestile tõenäoliselt piiratud, sest USA ei kuulu Eesti jaoks põhiliste sihtturgude hulka ning ka impordimahud on pigem väikesed. ELi tollide kaotamine võib küll soodustada USA teatud põllumajandus- ja kalandustoodete jõudmist Eesti turule, kuid nende kasutamine toidutootmises ja tarbimine jääb tõenäoliselt marginaalseks. Paljud ELi kalatoodete töötlejad sõltuvad teatud kalandustoodete tarnetest kolmandatest riikidest, sest ELi enda tootmine ei kata täielikult tööstuse vajadusi. Selleks, et tagada töötlejatele piisav tooraine ja vältida tootmise seiskumist, on lubatud teatud toodete imporditollimakse vähendada või need üldse kaotada. Eelnõudes pakutud tariifikvoodid ei tohiks Eesti kalandustoodete töötlejaid otseselt mõjutada, sest ELi turule lisandub rohkem maksuvaba toorainet. Eesti ettevõtjad pole seniseid tariifikvoote eriti kasutanud. Huvi on olnud pigem kalamarja vastu, mida aga kavandata nimekirja ei hõlma. Samuti ei tohiks muudatused mõjutada kohalikke tootjaid (püüdjaid ja kasvatajaid), sest nimekirja lisatud toodete tootmisega Eestis ei tegeleta.

Samuti ei kuulu homaar (sealhulgas töödeldud) tundlike toodete hulka. Aastal 2024 importis EL USAst homaari tooteid umbes 72 miljoni euro väärtuses, mis moodustas ligi 22% kõigist ELi-välisest homaariimportist. Eesti puhul ei ole homaar peamine USA-suunaline ekspordiga impordiartikkel. Eesti ettevõtted importisid 2024. aastal USAst kala ja koorikloomade tooteid 4,98 miljoni euro ja eksportisid 1,55 miljoni euro väärtuses. Seejuures peab jälgima turuolukorra arenguid ja ootame Euroopa Komisjonilt kokkuleppe ja eelnõude rakendamise kohta perioodilist mõjude hindamist.

IV. Vabariigi Valitsuse seisukohad määruste eelnõude kohta ja selgitus

1. Eesti toetab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, millega kohandatakse Ameerika Ühendriikidest pärit teatavate kaupade impordi tollimakse ja avatakse Ameerika Ühendriikidest pärit teatavate kaupade impordi tollikvoodid, eelnõu vastuvõtmist Euroopa Liidu Nõukogus.
2. Eesti toetab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, millega jäetakse teatavate Ameerika Ühendriikidest pärit kaupade impordilt tollimaksud kohaldamata, eelnõu vastuvõtmist Euroopa Liidu Nõukogus.

Selgitus: Euroopa Liit on Ameerika Ühendriikide olulisim kaubandus- ja investeerimispartner ning mõlema partneri huvides on dialoog ja koostöö. Eesti huvides on ELi ja USA võimalikult tihe kaubanduskoostöö. USA on jätkuvalt meie võtmepartner nii poliitilises kui ka majandussfääris. Loodame, et ühisavalduses võetud kohustuste täitmine aitab kaasa EL ja USA vahelisele kaubandusrahule, loob kindlust maailmamajanduses ja suurendab investeringute stabiilsust mõlema poole huvides. EL-USA kaubandussuhete stabiliseerimine on Eesti majanduse ekspordivõimekuse ja üldise majanduskasvu seisukohast oluline. Eesti ettevõtete jaoks on oluline säilitada ligipääs USA turule ja kindlustada stabiilne ning prognoositav kaubanduskeskkond. Loodame, et antud meetmed aitavad vältida eskalatsiooni kaubandussuhetes ning tagavad Eesti ja ELi ettevõtetele ennustatavad tegutsemistingimused.

V. Arvamuse saamine ja seisukohtade koostöölastamine

Seletuskirja ettevalmistamisel konsulteeriti ja võeti arvesse kommentaarid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumilt ja Rahandusministeeriumilt.